

חוברת מידע בנושא טיפול בנזעי חשמל

ECT Electroconvulsive Therapy

מטופל יקר ומטופלת יקרה,

בחוברת זו נציג תשובות לשאלות נפוצות לגבי הטיפול בנזעי חשמל, הנקרא בשפה מקצועית ECT – Electroconvulsive Therapy. אנו מקווים שהמידע בחוברת זו יעזור להפיג חששות שאולי יש לך ולקבל את ההחלטה הנכונה לך.

באלו מקרים מציעים טיפול בנזעי חשמל (ECT) ?

הטיפול בנזעי חשמל הוכח כיעיל במצבים נפשיים קשים שטיפולים תרופתיים לא מועילים להם, כמו: דיכאון עמוק, דיכאון פסיכוטי, דיכאון עם אובדנות פעילה דיכאון עמיד לטיפול תרופתי, מצבים פסיכויטיים ממושכים ומצבי מאניה (במיוחד בקרב נשים בהריון שאינן יכולות לקחת תרופות ממשפחת המייצבים) היתרון העיקרי של הטיפול, בהשוואה לסוגי טיפול אחרים, הוא מהירות התגובה של הטיפול ומיעוט תופעות הלוואי.

האם טיפול בנזעי חשמל (ECT) מתאים לי?

טיפול בנזעי חשמל מוצע רק במקרים שבהם הצוות הרפואי סבור כי הטיפול יכול לעזור. אם הופנית לטיפול על ידי הרופא או הרופאה הפסיכיאטריים שלך, סימן שהטיפול יכול לסייע לך.

כמה טיפולים מקבלים ואיפה?

- הטיפול מתבצע ביחידה לנזעי חשמל במרכז לבריאות הנפש או בחטיבה הפסיכיאטרית בבית חולים כללי.
 - אפשר לקבל את הטיפול במסגרת אשפוז או במרפאה (טיפול אמבולטורי).
 - הטיפול מבוצע על ידי רופא או רופאה פסיכיאטריים, רופא או רופאה מרדמים וצוות נוסף.
 - הטיפול כולל סדרה של כ-12 טיפולים בממוצע, שנערכים בין פעם אחת עד שלוש פעמים בשבוע ואורך דקות בודדות ואחריו תועברו להשגחה והתאוששות.
 - לפני תחילת הטיפול, הצוות המטפל יסביר לך ולמשפחתך עליו, ולאחר מכן יבקש ממך לחתום על טופסי הסכמה מדעת לטיפול ולהרדמה.
 - הטפסים קיימים בעברית, ערבית, רוסית, אנגלית ואמהרית ואפשר לבקש טופס בכל אחת משפות אלה.
 - עותק מטופס ההסכמה יישאר בידך ועותק נוסף יישאר בתיק הרפואי.
 - כדי לדבר עם הצוות בשפתך, אפשר לבקש מהצוות שיתקשר לשירות המתורגמנות הטלפוני של משרד הבריאות.
- 5144* - שירות זה לא עולה לך כסף.**

מה צריך לעשות לפני הטיפול הראשון בסדרה?

לפני תחילת הטיפולים, נצטרך להעריך את מצבך הרפואי באופן מפורט: נשאל אותך על טיפולים וניתוחים שעשית בעבר, ועל תרופות שלקחת לאחרונה או בשימוש קבוע.

**משרד
הבריאות**
לחיים בריאים יותר

Directorate of Government Medical Centers
Medical Division

חטיבת המרכזים הרפואיים הממשלתיים
אגף רפואה

ההערכה רפואית כוללת:

- שיחה עם רופא או רופאה פסיכיאטריים, רופא או רופאה מרדמים.
- בדיקה נוירולוגית, בדיקות נוספות והתייעצות עם רופאים ורופאות מומחים לפי הצורך.
- אם הגעת לבית החולים רק לצורך הטיפול (ואינך באשפוז), נבקש ממך לעשות את הדברים הבאים:
- להביא מרופא או רופאת המשפחה סיכום של מצבך הרפואי כיום.
- לבצע בדיקות דם עדכניות (ההפניה תינתן על ידי הרופא או הרופאה).
- רישום א.ק.ג (רישום של הפעילות החשמלית של הלב) והפענוח שלו.
- צילום חזה – רק במקרים מסוימים.
- מומלץ להתייעץ עם רופא או רופאת שיניים לפני הטיפול, אם השיניים שלך מתנדדות ולא יציבות.
- אם יהיה צורך להפסיק בהדרגה טיפול תרופתי, ניתן לך הדרכה מפורטת כיצד לעשות זאת.

מה ההכנה שצריך לעשות לפני כל טיפול?

למי שבאשפוז במחלקה:

- צריך להיות בצום מלא (לא לאכול ולא לשתות) לפחות 6 שעות.
- חשוב לרוקן את שלפוחית השתן לפני התחלת הטיפול.
- חשוב להסיר שיניים תותבות, תכשיטים ועדשות מגע.

אם הגעת לטיפול מהבית:

- צריך להגיע עם תעודה מזהה.
- צריך להיות בצום מלא (לא לאכול ולא לשתות) לפחות 6 שעות לפני הטיפול.
- אם יש לך תרופות קבועות לטיפול ביתר לחץ דם, אסתמה, מחלת ריאות חסימתית כרונית (COPD) או להסדרת קצב הלב, אפשר לקחת אותן עד שעה לפני הטיפול. חובה להגיע לטיפול עם מלווה, כדי לעזור לך לחזור הביתה בבטחה! ללא מלווה, לא נוכל לתת לך את הטיפול באותו יום!

**משרד
הבריאות**
לחיים בריאים יותר

Directorate of Government Medical Centers
Medical Division

חטיבת המרכזים הרפואיים הממשלתיים
אגף רפואה

איך מתבצע הטיפול?

- ✓ הטיפול מתבצע בהרדמה כללית, ולכן הוא לא מורגש כלל.
- ✓ בתחילת הטיפול, יחברו אותך למכשיר א.ק.ג כדי לבדוק את הפעילות החשמלית של הלב ואת לחץ הדם שלך בזמן הטיפול. כמו כן, נדביק לך מדבקות מיוחדות על המצח, כדי שנוכל לבדוק את הפעילות החשמלית של המוח במשך הטיפול.
- ✓ כשהכול יהיה מוכן, הרופא או הרופאה המומחים בהרדמה יתנו לך חומר הרדמה, וחומר שמונע התכווצויות שרירים בעירוי. אחרי ההרדמה, ישמור הרופא המרדים על נשימתך ויספק לך חמצן באמצעות מסיכה מיוחדת.
- ✓ הרופא המומחה בהרדמה יצמידו לראשך אלקטרודות שיעבירו זרם חשמלי בתהליך מבוקר. הזרם גורם לתגובה הדומה להתכווצות ולהפרשה של חומרים כימיים במוח, שיעזרו לשפר את המצב הנפשי שלך אחרי הטיפול.
- ✓ הטיפול יימשך דקות בודדות. ההתעוררות ממנו היא הדרגתית, וברוב המקרים אחרי חצי שעה עד שעה מסיום הטיפול כבר יש תחושה ש"חזרת לעצמך".
- ✓ אם מצבך הרפואי ישתפר אחרי סיום סדרת הטיפולים, הצוות הרפואי ישקול אם להמשיך את הטיפול ובאיזו תדירות.

האם ארגיש את הזרם או ההתכווצויות?

לא! הטיפול מבוצע בהרדמה מלאה ולא מרגישים בו כלום.

איך ארגיש אחרי הטיפול?

כמה דקות אחרי שהטיפול יסתיים, נעיר אותך ונעביר אותך לחדר התאוששות. לפעמים אחרי הטיפול מרגישים כאב ראש או בלבול קל.

מהן תופעות הלוואי שיכולות להיות לטיפול?

רוב תופעות הלוואי לטיפול הן קלות וחולפות תוך זמן קצר. ייתכן שיהיו לך אחת או יותר מהתופעות השכיחות הבאות:

• כאב ראש

תופעה היכולה להתרחש מיד לאחר הטיפול וחולפת מעצמה או בעזרת משככי כאבים.

• ירידה בריכוז וביזכרון לטווח קצר

ייתכן ירידה בריכוז או פגיעה זמנית ביזכרון לטווח קצר (לדוגמה, שכחת פעולה שעשית ביממה האחרונה). תופעה זו חולפת חצי שנה לכל היותר לאחר סיום סדרת הטיפולים.

• בלבול

זוהי תופעת לוואי שנגרמת בגלל השילוב בין ההרדמה לבין הטיפול, והיא תחלוף מעצמה תוך זמן קצר.

• התכווצות שרירים

לפעמים הטיפול יכול לגרום להתכווצות שרירים מיד אחריו. אפשר לטפל בתופעה באמצעות תרופות, וגם היא תחלוף.

**משרד
הבריאות**
לחיים בריאים יותר

Directorate of Government Medical Centers
Medical Division

חטיבת המרכזים הרפואיים הממשלתיים
אגף רפואה

• תגובה אלרגית

במקרים חריגים, חומרי ההרדמה עלולים לגרום לתגובה אלרגית. חשוב לשים לב להופעה של פריחה, גירוד או קוצר נשימה, ולפנות מיד לקבל טיפול רפואי.

• אם הרגשת סימפטומים נוספים שלא הוזכרו באחד מהסעיפים, חשוב לפנות לרופא או לרופאה שמטפלים בך או למוקד רפואי.

האם הטיפול יפגע בחשיבה, בריכוז או בזיכרון שלי?

החשיבה והזיכרון שלנו מושפעים מגורמים רבים, בהם גם המצב הרפואי והנפשי. לעתים החשיבה והזיכרון נפגעים בגלל המצב הרפואי. הטיפול יכול להשפיע באופן זמני בלבד על הזיכרון, אבל השיפור במצב הרפואי בעקבות הטיפול לרוב משפיע לטובה גם על יכולת הריכוז והחשיבה.

האם הטיפול בנזעי חשמל (ECT) בטוח?

הטיפול נחשב בטוח ומתאים לכל מטופל ומטופלת, גם אם יש רקע של מחלות גופניות נוספות. קיים סיכון בתהליך ההרדמה, כמו בכל פרוצדורה רפואית שמבצעים בהרדמה. הרופא או הרופאה המרדמים מודעים למצב הרפואי שלך, ומתייחסים אליו בתהליך ההרדמה. אפשר לטפל באמצעות נזעי חשמל גם באנשים מבוגרים מאוד, בנשים בהיריון ובחולים שיש להם קוצב לב או דפיברילטור מושתל. מטופלות ומטופלים שסובלים ממחלות גופניות, כמו: מחלת לב וכלי דם, מחלות נשימתיות חמורות או מחלות נוירולוגיות, יוכלו לקבל את הטיפול רק לאחר התייעצות עם רופא או רופאה עם התמחות בתחומים אלה.

באלו מקרים אנו לא ממליצים על טיפול בנזעי חשמל (ECT)?

הטיפול אינו מומלץ לאדם שעבר לאחרונה התקף לב או כשיש חשד ללחץ תוך גולגולתי מוגבר.

איך הטיפול בי ממשיך לאחר שסדרת הטיפולים מסתיימת?

בסיום סדרת הטיפולים, ייתכן שנמליץ לך להמשיך בטיפולים משמרים בנזעי חשמל. טיפולים אלו מתבצעים בתדירות נמוכה יותר – בין פעם בשבוע לפעם בחודש, לפי ההמלצה של רופא או רופאה פסיכיאטריים.

אם יש לך שאלות נוספות לגבי מצבך האישי, אנחנו מזמינים אותך לפנות לרופא או הרופאה הפסיכיאטריים שמטפלים בך, או לצוות היחידה לטיפול בנזעי חשמל (ECT).

חוברת בנושא נזעי חשמל נכתבה על ידי ועדת היגוי מלווה שאלו חבריה וחברותיה (לפי סדר א-ב) :

- גב' אהובה בן יוסף
מתאמת תחום איכות ואקרדיטציה, מנהלת שרות וחווית המטופל ויו"ר הוועדה לפניית הציבור, המרכז הירושלמי לבריאות הנפש
- גב' אלנה סלוצקר
מנהלת תחום בכיר, המטופל במרכז, חטיבת המרכזים הרפואיים הממשלתיים, משרד הבריאות
- גב' כרמית אלמה
מנהלת חווית המטופל וממונה על תוכניות העבודה, המרכז הרפואי לבריאות הנפש באר יעקב
- ד"ר לורה שרוני
סגנית מנהלת המרכז רפואי לבריאות הנפש מזור
- גב' ליבי מור
מפקחת קלינית, המרכז הרפואי לבריאות הנפש מזור מר מוטי יעקב מפקח קליני, המרכז הרפואי לבריאות הנפש מזור
- ד"ר מיכל שוסטר
מומחית להגשה לשונית
- גב' מרינה קודיש
מפקחת קלינית בחטיבה לבריאות הנפש, המרכז הרפואי שיבא
- גב' עמית רם
מרכזת תחום איכות, חטיבת המרכזים הרפואיים הממשלתיים, משרד הבריאות
- ד"ר רונן הוברפלד
סגן מנהלת המרכז הרפואי לבריאות הנפש שער מנשה
- גב' רחל אמיקשווילי
מתאמת אקרדיטציה, הממונה על שוויון מגדרי ויועצת למנכ"ל לקידום נשים במרכז, המרכז הרפואי לבריאות הנפש באר שבע